

BAROK IN KLASICIZEM

- od konca 16. Do začetka 18. Stoletja v različnih evropskih deželah
- na razcvet **baroka** sta vplivala razvoj in bogatenje meščanstva ter dvornega plemstva, ki je želelo v umetnosti zrcaliti tudi svojo moč, kot obnavljanje moči in vpliva krščanstva, ki je v nasprotju z renesančno posvetno umetnostjo spodbujajo predvsem nastajanje cerkvene umetnosti. Baročni umetniki so tematizirali nasprotja med cerkvenim in posvetnim, med božjim, med duhovno zamaknjenostjo in telesno čutnostjo, med minljivostjo in večnostjo, med odrekanjem in uživanjem življenja.
- Nekakšen slogovni odvod **baroka** je bil rokoko, ki pa je bil bolj igriv, zabaven, bolj intimen, lahkoživ, dvorljiv, površno čustven in poln duhovičenja.
- Vzporedno baroku poteka **klasicizem**, nastal je v Franciji (Provansa)
- Klasicisti so se navduševali nad antičnimi mojstri, prevzemali njihove teme, motive, oblike in slog. Zavračali so pretirano čustvenost, strasti, zavajajočo domišljijo in slogovno preobloženost. Njihova besedila so bila zato v primerjavi z baročnimi bolj poduhovljena, razumna in jasna ter visoko moralno-etična.

Etika - basni, krajše pesnitve

Dramatika(stroga pravila enotnosti) – kraja, časa, dejanja

Jean Baptiste Poquelin Molière (* 15. januar 1622, Pariz, Francija, † 17. februar 1673)

Po letu 1658 se je vrnil v Pariz, kjer je postal gledališki vodja, ugleden igralec in komediograf. V Parizu je tudi užival podporo Ludvika XIV., ki ga je pogosto zaščitil pred napadi klerikalnih krogov in plemiških dvorjanov. Umrl je leta 1673, ko se je nenadoma med eno izmed predstav preprosto zgrudil. Njegovo delo šteje sedemindvajset komedij, napisanih v verzih ali pa prozi.

∏

Kratka vsebina (10 stavkov)!

Oče Orgon sprejme v svojo družino Tartuffa, kateri očara Orgona in njegovo mati Pernellovo, kar močno zmoti idilo te družine. Orgon predlaga hčeri Marijani, naj se poroči s Tartuffejem, čeprav se zaveda, da je že dal Valerju obljubo za roko njegove hčere. Marijana zaupa Dorini, da gre raje v smrt kot v poroko s Tartuffejem, ta pa ji svetuje, naj na skrivaj načrtuje poroko z njim. Damis sliši, ko Tartuffe za Orgonovim hrbtom prizna njegovi materi Elmiri ljubezen. V upanju, da bo očetu s tem odprl oči, mu pove novico, a to le še podkrepi Orgonovo občudovanje Tartuffa – trdno sklene, da bo Tartuffa res poročil z Marijano, sina pa tudi razdedini in spodi od hiše. Marijana očeta poskuša preprositi, naj da Tartuffu še njeno dediščino, naj je le ne poroči z njim. Elmira pa predlaga možu, naj iz zasede poslušata Tartuffovo priznanje in Orgon po tem končno odpre oči. Tartuffe sedaj v maščevanju spodi družino iz hiše, katero mu je Orgon v nevednosti podaril. A tudi pri tem ne odneha – Orgona želi dati zapreti, ker je hranil skrinjico nekega izgnanega prijatelja. Ko celo pripelje policijskega uradnika v hišo, da bi Orgona aretiral, se ta obrne zoper njemu in odpelje v zapor njega. Uradnik pojasni ta preokret kot knezovo odločitev, ki je Tartuffa takoj spregledal kot goljufa in svetohlinca. Orgon z družino nato odide k knezu se zahvaliti, sledi pa poroka Marijane in Valerja.

V katero literarno zvrst sodi delo (tekst)?

To delo sodi v zvrst dramatika, natančneje je to komedija ali veseloigra, ki se v večini značilnosti popolnoma razlikuje od tragedije.

Značilnosti zvrsti!

Komedija je klasična igra z veselo vsebino. Ima navadno satirično ost, se komično zaplete, srečno razplete in hoče vzgajati in zabavati. Rada šiba gospodarske, socialne in kulturne razmere. Pisatelj v njej največ uporablja karakterno komiko. Tudi Molierove komedije niso izjema - temeljijo na motivih zamenjave, zmešnjave, spletke ter osebah, kot so skopuhi, mlade lahkoživke, neumni starci ter prebrisani služabniki.

Bistvo teksta?

Po mojem je bistvo te drame, da ne smemo slepo verjeti v nekaj in se moramo od časa do časa tudi sprizniti z resnico, četudi ta ni po našem okusu in željah. Moliere je verjetno tudi želel povedati, da videz vara, da ima laž kratke noge ter da se vsaka prevara, pa naj bo še tako dobro prekrita, vedno odkrije in na dan pride resnica.

Najtej glavne osebe in jih označi (socialno, moralno, psihološko)!

GOSPA PERNELLOVA: Od začetka pa skoraj do konca je vdana Tartuffu, češ da je edini s pravo vero. Lahko bi rekli, da je tako pobožna zaradi zavisti, saj sama ni več zmožna več zapeljevati drugih - nekako tako se izrazijo v knjigi. Orgonova mati, Marijanina in Damisova babica. Deluje zelo vzvišeno, prezirljivo in daje vsem vedeti, da ima edino ona prav, četudi se pogosto moti.

ORGON: Tartuffe ga očara, s tem tudi sam postane malce svetohlini. Mož, ki rine iz ene skrajnosti v drugo, kot se izrazi Kleant pa srednje poti očitno ne pozna. Marijanin in Damisov oče. Orgon je precej lahkoveren in pobožen človek, zato pa je tudi lahka tarča za Tartuffovo »zapeljevanje«.

ELMIRA: Razumska žena, ki pa sicer je krepostna, a ne sili v tako skrajnost kakor Pernela. Krepostnost se kaže v tem, da se ne vda Tartuffu, mogoče tudi zato, ker vidi preko njegovih public o ljubezni. Po mojem mnenju je zaupanja vredna ženska, lahko bi namreč za moževim hrbtom bila s Tartuffom. Večina stvari se ji zdi lahko preživljivih, na življenje gleda z optimizmom, nobena stvar se ji ne zdi tako črna, da ne bi bila rešljiva.

DAMIS: Orgonov sin, Valerjev dober prijatelj, tako da je eden izmed mnogih, ki Tartuffu ne zaupajo. Stanje le še poslabša oče, ki mu odvzame dediščino in jo prepiše na Tartuffa. Njegove reakcije so pogosto hitre in brez premisleka, lahko bi tudi rekli, da je precej agresiven, s tem pa je postavljen kot nasprotje Kleantu.

MARIJANA: Orgonova hči in Valerjeva ljubimka, v njenem srcu tudi tli ljubezen do Valerja. Precej plašno dekle, ki rada uboga druge, zato se z Valerjem tudi spreta. Je tudi precej mirna, a kljub temu hitro spreminja razpoloženje - iz sreče v jok in obratno.

VALER: Marijano močno ljubi, a ga je strah, da Orgon ne bo držal besede. Njegov strah se izkaže za upravičenega, ko želi Orgon dati roko njegove hčere Tartuffu.

KLEANT: Na nek način je glas razuma med vsemi, dobro presoja, pri tem pa je tudi objektivni. Skuša ljudi pomiriti in zagovarja razum, ne pa naglega ravnanja. Pravi človek razsvetljenstva.

TARTUFFE: Živi za sveto in čisto življenje, vsaj tako se pretvarja. Na srečo ga večina ljudi spregleda, a okoli svojega prsta pa mu uspe oviti Pernelo ter Orgona. Pretvarja se za krepostnega, v istem času pa zapeljuje Elmiro, torej je resnično svetohlinec. Je tudi zelo sebičen človek, saj mu ni mar, če drugi trpijo, le da je on lepo na toplem in ima vse kar potrebuje za svoje zlobno življenje.

DORINA: Ta Marijanina strežnica je ena redkih, ki si upa povedati vse kar ima na jeziku. Prav zaradi tega dolgega jezika je nekajkrat grajana, na trenutke se mi je zdela tudi malce sarkastična. Je preprosto dekle s naravno, »kmečko« pametjo, ki je vedno zmožna povedati kakšno pikro na račun Orgona, Tartuffa ali pa Pernellove.